

dersdeo

öğrenmenin en kolay yolu o!

TARİH

İSLAM TARİHİ VE MEDENİYETİ

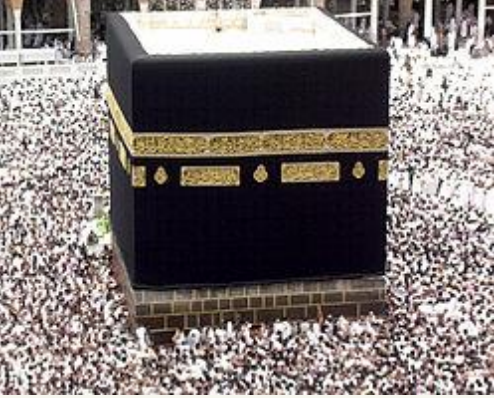
İslam Tarihi ve Medeniyeti

İslamiyet'ten önce Arap Yarımadası'ndaki dönem “Cahiliye Devri”dir.

İslam öncesi Arap Yarımadası 3 bölgeye ayrılır:

- Güney Arabistan (Yemen): Main, Seba, Himyeri devletleri
- Kuzey Arabistan : Nebati Krallığı, Tedmür Devleti, Gassaniler
- Hicaz bölgesi (Orta Arabistan): Mekke, Medine ve Taif kentleri bulunmaktaydı.

Cahiliye Devri'nin Genel Özellikleri:

- 1) öllerde kabileler halinde örgütlenme, göçebe yaşam tarzı, hayvancılık, kan davaları, savaşlar görülür.
- 2) Kentlerde ticaret / Hicaz – Şam ticaret yolu

UYARI: İslamiyet öncesi Arap Yarımadası'nda siyasal birlik bulunmamaktadır.

- 3) Kölecilik yaygındır, toplumsal sınıflaşma görülür. (sosyal eşitsizlik)
- 4) Ataerkil toplum yapısı
- 5) Dini inanış; Putperestlik (en yaygın din), Hristiyanlık, Musevilik
- 6) Kabileler haram ayları denilen dönemde savaşmazlar; Kabe'yi ziyaret ederek Mekke'de şölenler düzenler, ticaret yaparlardı. Buna “Ukaz Panayırı” denir.

Yorum: Ukaz Panayırı, siyasi birliğı olmayan Arapların kültürel birliklerini sağlamasına yardımcı olmuştur. (Yunan Olimpiyatları ile benzer nitelik taşımaktadır.)

610 yılında İslamiyet'in bir din olarak inmesi ile Mekkeli seçkinler Müslümanlara baskı yapmaya başladılar.

Sebepleri:

- Mekkeli seçkinler İslamiyet'in eşitlik anlayışından dolayı kendi toplumsal ve ekonomik çıkarlarının zedeleneyeceğini düşünüyorlardı.
- İslamiyet'in putları yasaklaması.

UYARI: İlk Müslümanlar baskı ve şiddet karşısında ilk olarak Habeşistan'a göç etmişler, ancak etkili olmayınca 622 tarihinde Mekke'den Medine'ye göç etmişlerdir. (Hicret)

Hicretin önemi ve sonuçları:

- İslamiyet daha serbest bir ortamda yayılma fırsatı buldu.
- İslam Devleti'nin temelleri atıldı.
- İslam Devleti'nin başkenti Medine oldu.
- Devlet başkanı Hz. Muhammed oldu.
- Hicri takvimin temeli oluştu.

NOT: İslam Devleti, kuruluş şekli itibariyle teokratik devlet özelliği taşır.

NOT: Hz. Muhammed, Medine halkıyla karşılıklı hakları içeren Medine Sözleşmesi imzalamış ve devlet başkanı gibi hareket etmiştir. Bu sözleşme İslam Devleti'nin ilk anayasasıdır.

Hz. Muhammed Dönemi Olayları

I) Bedir Savaşı

Müslümanlar / Putperestler

(+)

(-)

Sebe: Müslümanların, Mekke'de kalan mallarına karşılık Mekkelilerin kervanlarına el koymaları.

Sonuçları ve Önemi:

- İslam Devleti'nin ilk zaferidir.
- İslamiyet'e ve Hz. Muhammed'e olan güven artmıştır.
- İslam savaş hukuku ilk kez ortaya çıkmıştır.

İslam savaş hukuku 2 özellik taşıır:

Esirlere davranış biçimi: Her okuma - yazma bilen esir, on Müslüman'a okuma yazma öğretmek koşuluyla serbest kalacak. (eğitim seferberliği (+))

Ganimetlerin 4/5' i savaşa katılanlara dağıtılacak. (Katılım oranını arttırmak amaçlanmıştır.)

2) Uhud Savaşı

Sebep: Putperestlerin Bedir Savaşı'nın intikamını almak istemesi.

Sonuç: Müslümanlar yenildi.

3) Hendek Savaşı

Sebep : Mekkeli Putperestlerin Müslümanları ortadan kaldırmak istemeleri.

Müslümanlar / Putperestler
(+) (-)

Önemi: Müslümanların son savunma savaşıdır.

ÖRNEK: Miryokefalon Savaşı (1176) (A.S.D. / BİZANS)

II. Kosova Savaşı (1448) (OSM. / HAÇLI)

Sakarya Meydan Muharebesi (1921)(T.B.M.M. / YUNANLILAR)

Hudeybiye Antlaşması (628)

Müslümanların, Mekke’de hac ziyareti yapmak istemeleri ve kalabalık grup halinde gelen Müslümanların Mekke’ye alınmaması üzerine antlaşma yapılan antlaşmadır.

Buna göre ;

Müslümanlar 1 yıl sonra Kabe ziyareti yapabilecek.

Reşit olmadan İslamiyet’i seçen Mekkeli gençler iade edilecek, ancak Medine’den Mekke’ye sığınan olursa geri verilmeyecek.

İki taraf 10 yıl savaşmayacak.

Arap kabileleri taraf tutmakta serbest olacak.

Antlaşmanın önemi: Müslümanlar ilk kez resmen ve hukuken tanındılar ve Müslümanların aleyhine gibi görünen durum daha sonra Müslümanların lehine döndü.

Hayber Savaşı (629)

Müslümanlar / Yahudiler
(+) (-)

Sebe: Ekonomik / Hicaz - Şam ticaret yolunun denetimini sağlamak.

Savaşın Özelliği :

- Müslüman ve Yahudiler arasındaki ilk savaştır.
- Müslümanların ilk saldırı savaşıdır.

Sonuç : Hayber fethedildi. Hicaz- Şam ticaret yolu Müslümanların denetimine geçti.

Mute Seferi (629)

İslam Devleti / Gassaniler + Bizans
(-) (+)

UYARI: Gassaniler bu dönemde Bizans'a bağlı olduğundan Bizans orduları ile de mücadele edildi.

Önemi:

- İslam Devleti ilk kez Arap olmayan bir devletle karşılaştı.
- Bizans'la yapılan ilk savaştır.

Mekke'nin Fethi (630)

Önemi: Bu fetih tüm Arap Yarımadası'nın fethine ortam hazırladı.
Arap Yarımadası'nın ticari ve kültürel merkezi fethedildi.

Huneyn Savaşı (630)

İslam Devleti / Putperestler

Önemi: Mekke'nin fethi tamamlandı.

Taif Seferi (630)

UYARI: Müslümanlar kaleyi kuşattılar ancak alamadılar; daha sonra Taifliler kendi istekleriyle Müslüman oldular.

ÖNEMİ: Hicaz Bölgesi'nin fethi tamamlandı.

Tebük Seferi, Hz. Muhammed'in son seferidir. Hz. Muhammed'in Veda Haccı sonrası ölmesi ile Kuran-ı Kerim tamamlanmıştır.

Dört Halife Devri (632- 661)

Bu dönemde halifeler seçimle iş başına geldikleri için bu döneme İslam tarihinde “Cumhuriyet Dönemi” denir.

I) Hz. Ebubekir Dönemi (632-634)

Ridde Olayları

Yorum : Devletin merkezi otoritesi korundu.

- Kuran-ı Kerim toplatılarak kitap haline getirildi.

Amaç: Özgün halinin korunmak istenmesi.

- Arap Yarımadası dışına ilk sefer bu dönemde yapıldı.

- **Yermük Savaşı (634)**

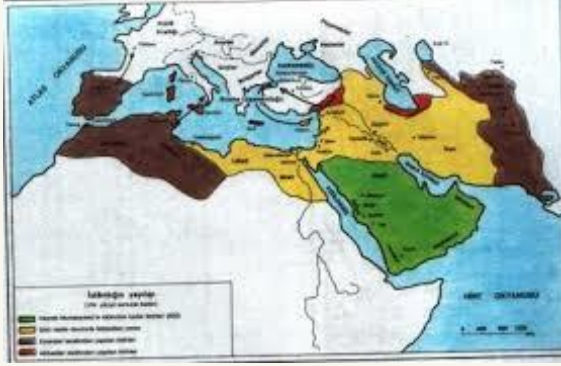
İslam Devleti / Bizans

(+)

(-)

Önemi : Suriye'nin fethi için zemin hazırlandı.

2) Hz. Ömer Dönemi (634 – 644)

Fetih ve teşkilatlanma dönemidir.

Ecnadeyn Savaşı ile Bizans'tan Suriye ve Filistin alındı.

Köprü, Celula, Kadisiye, Nihavend savaşları ile Sasaniler'den İran ve Irak alındı.

643-644 yıllarında Azerbaycan fethedildi.

Mısır'ın fethi ile II. kıtaya geçilmiş oldu. (Afrika)

UYARI : Hz. Ömer döneminde sınırların genişlemesi sonucu farklı kültürlerle karşılaşmış ve diğer toplumların katkıları sonucu İslam kültürünün sentez olarak ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Teşkilatlanma

UYARI: Hz. Ömer döneminde ilk kez başlatılan teşkilatlanma çalışmaları, sınırların genişlemesi ile ülkenin kolay yönetilmesi ihtiyacından kaynaklanmıştır.

- Fethedilen bölgeler vilayetlere ayrıldı ve merkezden valiler atandı.

Amaç: Merkezi otoriteyi korumak.

- Divan örgütü kuruldu.
- Fetihlerin kolay yapılabilmesi için ilk kez düzenli ordu ve ordugah kentleri kuruldu.
- Adalet işlerinin düzenlenmesi için ilk kez Kadılık kurumu oluşturuldu.
- İktisadi sistemine benzer bir uygulama başlatıldı.
- Hicri takvim uygulaması başlatıldı.

3) Hz. Osman Dönemi (644-656)

Fetihler

Kuzey Afrika'da fetihlere devam edildi. (Tunus alındı.)

Doğu'da Horasan ve Harezm fethedildi.

İlk kez Kafkaslar'da Türklerle (Hazarlar) mücadele edildi.

Kıbrıs vergiye bağlandı.

Teşkilatlanma

İlk İslam donanması oluşturuldu. (denizcilik(+))

Kuran-ı Kerim çoğaltılarak vilayetlere gönderildi. (tek kaynaktan yönetim)

UYARI : Hz. Osman'ın kendi soyu olan Emevi soyunu kayırması ve yönetimde görevlendirmesi, ileride ortaya çıkacak iç karışıklıkların zeminini hazırladı.

4-) Hz. Ali Dönemi (656-661)

Dört halife devrinin “duraklama” dönemidir.

Sebebi: İç karışıklıklardan dolayı fetihler durmuştur. İç politikadaki olumsuzluk , dış politikayı da olumsuz etkilemiştir.

UYARI: Hz. Ali dönemi, Müslümanların ilk kez birbirleri ile savaştıkları dönemdir.

a) Cemel (Deve) Olayı

Sebeup : Hz. Ayşe'nin, Hz. Osman'ın katillerinin bulunmadan Hz. Ali'nin halifeliğini tanımaması.

(+) Hz. Ali / Hz.Ayşe (-)

Sonuç: Güvenlik nedeniyle başkent, Küfe'ye taşındı.

ÖNEMİ: Müslümanların birbirleriyle karşı karşıya geldikleri ilk olaydır.

b) Sıffin Savaşı ve Hakemler Olayı (657)

Sebepe: Şam valisi Muaviye'nin Hz. Ali'nin halifeliğini tanımmaması.
Hz. Ali / Muaviye (Şam valisi)

Gelişim: Savaş Hz. Ali tarafının üstünlüğü ile devam ederken, Muaviye'nin askerleri Kuran'ın hakem olması gerektiğini ileri sürerek Kuran sayfalarını mızraklarının ucuna taktılar. Sonuçta halifenin hakemler tarafından tanınmasına karar verildi. Hakemler iki tarafın da halifelikten uzaklaştırılmasına karar verdi. Bu arada Hz. Ali'nin hakemi, halifeliği Hz. Ali'den aldığını açıklayınca Muaviye'nin hakemi Muaviye'yi halife ilan etti.

Bunun sonucunda İslam dünyası 3 gruba ayrıldı.

- Şiiler (Hz. Ali taraftarları)
- Sünniler (Muaviye taraftarları)
- Hariciler (Taraftsızlar)

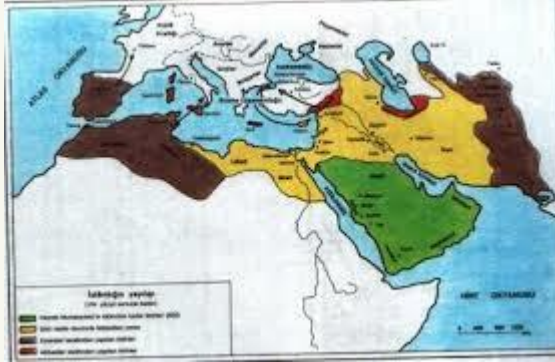
NOT: Hz. Ali 'nin Hariciler tarafından öldürölmesi ile “Dört Halife Devri” sona erdi.

Emeviler Dönemi

Kurucu: Muaviye

Merkez: Şam

Yönetim şekli: Saltanat

a) Dönemin gelişmeleri

- İstanbul iki kez kuşatıldı. İstanbul'u ilk kez kuşatan İslam devletidir.
- Maveraünnehir Bölgesi'nde Türkişlerle mücadele edildi.
- Kerbela Olayı: Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in öldürülmesi (Yezid dönemi).

Sonuç: İslam dünyasında kesin ayrılık yaşandı. (Şiiler ve Sünniler)

- Fas ve Cezayir alındı; Kuzey Afrika fetihleri tamamlandı.

- **Kadiks Savaşı (711)**

Emeviler / Vizigotlar

(+)

(-)

Sonuç: İspanya fethedildi, 3. kıtaya geçildi.

Yorum: İslamiyet Avrupa'da yayılma fırsatı buldu.

- **Puvatya Savaşı (736)**

Emeviler / Franklar

(-)

(+)

Yorum: İslamiyet'in Batı'da ilerleyişi son buldu.

B) Dönemin Özellikleri:

- Arapça resmi dil yapıldı. (milliyetçilik)
- İlk İslam – Arap parası basıldı. (ekonomik bağımsızlık)
- İlk posta ve polis teşkilatı kuruldu.

UYARI 1: Emeviler döneminde Mevali (kölecilik) politikası denilen aşırı Arap milliyetçiliği anlayışı hakimdi.

Sonuç: Sınırlar genişlemiş, ancak İslamiyet aynı oranda yayılma fırsatı göstermemiştir. Emeviler'in egemenliği altında bulunan topluluklar Mevali politikasına tepki göstermişlerdir.

UYARI 2: Emeviler döneminde sınırların genişlemesi sonucu farklı kültürlerle karşılaşmış ve kültürel etkileşimden dolayı İslam mimarisi de ilerleme kaydederek Avrupa ile yarışacak konuma yükselmiştir.

Emeviler'in Yıkılış Sebepleri

- Mevali (kölecilik) politikası
- Abbasoğulları'nın faaliyetleri
- Fetihlerin durması
- İktidar mücadelesi

Abbasiler Dönemi (750 – 1258)

Kurucu : Ebu'l Abbas

Merkez : Bağdat

Devletin başlıca özellikleri:

Arap milliyetçiliği yerine ümmetçilik siyaseti izlendi.

Sonuç: İslamiyet, egemenlik altında bulunan topluluklar arasında daha kolay yayıldı.

Siyasi faaliyetleri yoğun değildir ; kültürel faaliyetlere daha fazla önem vermişlerdir.

En parlak dönem, halife Harun Reşid dönemidir.

Abbasiler dönemi, İslam Rönesansı dönemidir.

İslam Rönesansı: Antik ve Helenistik eserlerin Arapça'ya tercüme edilmesi; pozitif bilimlerde ilerleme kaydedilmesidir.

- Antik eserlerin tercümesi için, Bağdat'ta Beytü'l Hikme denilen tercüme odaları kuruldu. Burada Yunanca, Hintçe, Süryanice, Farsça eserler Arapça'ya tercüme edildi.
- İlk kez Abbasiler döneminde vezirlik kurumu oluşturuldu.

Talas Savaşı (751)

Sebe: Orta Asya'nın Çin egemenliğı altına girme tehlikesi ve Türklerin Abbasilerden yardım istemesi.

Türkler + Abbasiler / Çin
(+) (-)

Sonuçları:

İslamiyet Orta Asya'da yayılma alanı buldu.

Türk – Arap ilişkileri olumlu yönde gelişme gösterdi.

Türkler ilk kez kitleler halinde İslamiyet'e geçti. (İlk Müslüman olan Türk boyu Karluklar)

Türkler Abbasi ordu ve yönetiminde görev almaya başladılar.

Türklerin askerlik özelliğinden faydalanmak için, Bizans sınırında Avasım şehirleri kurularak Türkler buraya yerleştirildi.

Özellikle Halife Mutasım döneminde Türkler için Samerra kenti kuruldu.

UYARI: Abbasilerde Emir'ül Ümera denilen vali ve komutanlar, devletin merkezi otoritesinin zayıflaması ile kendi bölgelerinde Tavaif-i Mülk adı verilen devletler kurdular.

Tavaif-i Mülk Devletleri:

Mısır'da Kurulanlar: Tolunoğulları, İhşidiler (Akşitler), Fatımiler.

İran'da Kurulanlar: Tahiriler, Saffariler, Büveyhoğulları, Samanoğulları.

NOT: 1258'de Moğolların Bağdat'ı işgal etmesiyle Abbasi Devleti yıkılmıştır. Abbasi halifesi Muntasır Memlükler'e sığınmış, ancak 1517'de Osmanlı padişahı Yavuz Sultan Selim'in Mısır'ı fethetmesi ile halifelik Osmanlı Devleti'ne geçmiştir.

İspanya'da Kurulan İslam Devletleri

I) Endülüs Emevi Devleti (756-1232)

Kurucu: Halife Abdurrahman

Merkez: Kurtuba

UYARI: Endülüs Emevi Devleti, Abbasi baskısından İspanya'ya kaçan Emevi hanedanı tarafından kurulmuştur.

- Endülüs Emevi Devleti, siyasi hayattan çok kültürel ve bilimsel faaliyetleri ile ön plana çıkmıştır.
- Birçok su kanalı, kütüphane, medrese inşa ettiler. Medreselerdeki bilimsel faaliyetlerden Avrupalı din adamları ve öğrenciler faydalandılar.
- En önemli yapıları: Kurtuba Medresesi'dir.
- Haçlı saldırıları sonucu yıkılmıştır.

2) Beni Ahmer Devleti (1232-1492)

Kurucu: Ben-i Ahmer

Merkez: Gırnata

XV. yy'da Katolik İspanyolların saldırıları ile sona ermiştir.

Bu bölgede bulunan Yahudi ve Müslümanlar, II. Bayezit döneminde Osmanlı Devleti topraklarına kabul edilmiştir.

UYARI : İslam tarihinde farklı bölgelerde farklı İslam devletleri kurulmuş ve her biri kendi halifelerini ilan etmişlerdir. Bu durum, İslam devletleri arasında siyasi birliğin olmadığına göstergesidir.

ÖRNEK : Abbasiler, Endülüs Emevileri, Fatımiler.

İslam Kültür ve Medeniyeti

a) Yönetim:

İslam Devleti, kuruluşundan itibaren teokratik özellikler taşımaktadır.

İslam Devleti'nde ilk kez halife ve valilere maaş bağlandı.

İlk kez Hz. Ömer döneminde kurumlaşma çalışmaları başladı.

Devlet yönetiminde dört halife döneminde halifeler seçimle iř başına gelirken (Cumhuriyet Dönemi),

Emeviler'den itibaren babadan oğula geçerek saltanat řekline dönüřtü.

İslam devletlerinde bařkentler:

Medine (Hz. Ali döneminde), K fe (Hz. Ali dönemi) , şam (Emeviler) , BaĒdat (Abbasiler)

UYARI: İslam devletlerinde başkent seçimi, iktidar taraftarlarının yoĒun olduĒu yerlere göre yapılmıştır. İktidarı destekleyenler nerede fazlaysa o kent merkez seçilmiştir.

İlk askeri divan Hz. Ömer döneminde kuruldu (Divan-ı C nd).

İlk vezirlik ve ilk sivil divan kurumu Abbasilerde oluşturuldu.

İlk polis ve posta teşkilatı Emeviler döneminde oluşturuldu.

b) Sosyal ve Ekonomik Yaşam:

Emevilerde halk dört toplumsal gruba ayrılırdı.

- Müslüman Araplar: Rütbeli yöneticiler, askerler ve geniş toprak sahipleridir. Kendilerini diğer Müslümanlardan üstün görürlerdi.
- Mevaliler: Arap asıllı olmayan Müslümanlardır. Bunlar, kendilerinin mevali sayılmasından hoşnut değillerdi.
- Zımniler: Egemenlik altında bulunan gayrimüslim halktır. İslam hukuku bunlara uygulanmamıştı. Kendi dini başkanları ve adli kurumları vardı. Devletin himayesine karşılık haraç ve cizye vergisi öderlerdi.
- Köleler: Toplumun en alt sınıfıdır. Savaş esirlerinden toplanır ya da satın alınırdı.

Gelir Kaynakları:

- Öşür: Müslüman halktan toprak gelirinin onda birinin alınmasıdır.
- Haraç: Gayrimüslimlerden alınan toprak vergisidir.
- Cizye: Gayrimüslim erkeklerden askerlik görevi karşılığında alınan vergidir.
- Zekat ve sadaka: Zengin Müslümanlardan alınıp ihtiyaç sahiplerine dağıtılırdı.
- Ganimet: Savaşlardan elde edilen ganimetlerin beşte biri hazineye aktarılırdı.

Bunların dışında hayvanlar için toplanan vergiler; maden, tuzla, orman, otlak gelirleri; yabancı tüccarlardan alınan gümrük vergileri diğer gelir kaynaklarıdır.

c) Bilim ve Sanat:

- Bilim iki bölüme ayrılmıştır.

İslami bilimler:

Tefsir: Kuran'ın açıklamasıdır.

Hadis: Hz. Muhammed'in söz ve davranışlarıdır.

Fıkıh: İslam hukuku.

Kelam: İslam felsefesidir.

Siyer: Hz. Muhammed'in hayatının anlatısıdır.

Pozitif Bilimler:

Tıp, matematik, felsefe, kimya

Pozitif bilimler konusunda İslam dünyasında önemli bilim adamları vardır. Buhari, İmam Gazali, Farabi, İbn-i Sina...

İslam dininde resim ve heykel yapmak yasaktır. Bunun amacı, İslamiyet öncesi dönemi çağrıştırmasını engellemektir. Bu nedenle tezhip, kakma, nakkaş, minyatür, ebru gibi sanat dalları gelişme göstermiştir.

Mimari eserlerde Roma ve Bizans, Sasani, Eski Mısır sanatının etkileri görülür.

Günümüze kadar gelebilen eserler:

Mısır'da - Kayravan Camii

Emeviler döneminde - Kubbet'üs Sahra ve Mescid-i Aksa

İspanya'da - Kurtuba Medresesi (Endülüs Emevileri)

İspanya'da (Gırnata) - El – Hamra Sarayı (Ben-i Ahmer Devleti)

ÖRNEK

İslam Devleti'nde Hz. Muhammet'ten sonra devlet başkanı olan kişiye halife sanı verilmiştir. Ancak Dört Halife Dönemi'nin ardından halifenin dinî ve siyasi otoritesi, İslam dünyasının tümünde kabul görmemiştir. Buna, İslam tarihinde görülen,

- I. Emevi halifelerinin güttüğü Arap milliyetçiliği siyasetine karşı tepkilerin ortaya çıkması,
- II. Abbasiler, Fatımiler ve Endülüs Emevileri'nde olmak üzere aynı anda üç halifenin olması,
- III. Dört Halife Dönemi'nde Kur'an-ı Kerim'in kitap hâline getirilmesi ve çoğaltılması

durumlarından hangilerinin kanıt olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve II E) II ve III

2012 YGS

ÖRNEK

I.	Ömer	Sınırların genişlemesiyle devlet teşkilatlanmasının hızlanması
II.	Osman	Kıbrıs'ın fethedilmesi
III.	Ebubekir	Kur'an-ı Kerim'in çoğaltılması
IV.	Ali	İslam dünyasındaki ayrılıkların derinleşmesi
V.	Muaviye	Halifeliğin saltanata dönüşmesi

Yukarıdaki eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

2011 YGS

ÖRNEK

Sami dillerinden olan Arapça, İslamiyetten önce Arabistan Yarımadası'yla sınırlıyken İslamiyetten sonra önem kazanmış ve İslam dünyasında ortak bir dil durumuna gelmiştir.

Aşağıdakilerden hangisinin bu durumun nedenlerinden biri olduğu savunulamaz?

- A) Arapçanın Kur'an dili olması
- B) Fetihler yoluyla Arapçanın geniş alanlara yayılması
- C) Arapçanın Emeviler Dönemi'nde resmî dil olarak kabul edilmesi
- D) İslamiyeti kabul edenlerin sayısının artması
- E) Emeviler Dönemi'nde Arapların Arap olmayan Müslümanlardan üstün tutulması

2010 YGS

ÖRNEK

Abbasilerde Halife Mutasım'dan sonra devlet yönetiminde Türklerin etkisi giderek artmış, Türk komutanlar istediklerini halife yapmaya, istemediklerini indirmeye başlamış ve bu komutanlar bazı eyaletleri de kendi aralarında paylaşmıştır. Bu durumun aşağıdakilerden hangisini gösterdiği savunulabilir?

- A) Siyasal birliğin çözüldüğünü
- B) Saltanat sisteminin dikkate alındığını
- C) Türklerin Abbasiler Dönemi'nde İslamiyet'i kabul ettiklerini
- D) Mutasım Dönemi'nde sınırların çok genişlediğini
- E) Abbasilerin kendilerinden önceki devletlerin etkisinde kaldığını

2009 ÖSS

ÖRNEK

Hz. Muhammed'in ölümü üzerine Arabistan'ın çeşitli bölgelerinde ayaklanmalar çıkmıştır. Aşağıdakilerden hangisinin bu ayaklanmaların çıkmasında etkili olduğu savunulamaz?

- A) İslamiyet'in tam olarak yerleşmemiş olması
- B) Kabilecilik anlayışına bağlı olan halkın devlet örgütlenmesinin dışında kalmak istemesi
- C) Devlet başkanının değişmesi
- D) Halkın, devlete ödemek zorunda olduğu zekât vergisine karşı çıkması
- E) Kur'an'ın bütün ayet ve surelerinin bir araya getirilip toplanmamış olması

2007 ÖSS